

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Australią w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji,

podpisana w Canberze dnia 7 maja 1991 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 7 maja 1991 r. została podpisana w Canberze Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Australią w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji w następującym brzmieniu:

UMOWA

AGREEMENT

między Rzeczpospolitą Polską a Australią w sprawie wzajemnego popierania i ochrony inwestycji

between the Republic of Poland and Australia on the reciprocal promotion and protection of investments

Rzeczpospolita Polska
i Australia

(zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”),

The Republic of Poland
and Australia

(“the Contracting Parties”),

uznając znaczenie popierania przepływu kapitałów dla działalności gospodarczej i jej rozwoju oraz świadome jego roli w rozszerzaniu stosunków gospodarczych i współpracy technicznej między nimi, szczególnie w odniesieniu do inwestowania obywateli jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony;

recognising the importance of promoting the flow of capital for economic activity and development and aware of its role in expanding economic relations and technical co-operation between them, particularly with respect to investment by nationals of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

uznając, że należy popierać więzi inwestycyjne i zacieśniać współpracę gospodarczą zgodnie z uznanymi międzynarodowo zasadami wzajemnego poszanowania suwerenności, równości, wzajemnej korzyści, niedyskryminacji i wzajemnego zaufania;

considering that investment relations should be promoted and economic co-operation strengthened in accordance with the internationally accepted principles of mutual respect for sovereignty, equality, mutual benefit, non-discrimination and mutual confidence;

potwierdzając, że inwestycje obywateli jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony mogą być dokonywane w ramach określonych przez prawo tej drugiej Umawiającej się Strony, i

acknowledging that investments of nationals of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party would be made within the framework of laws of that other Contracting Party; and

uznając, że osiągnięcie tych celów może być ułatwione przez jasne określenie zasad w odniesieniu do ochrony inwestycji i działań towarzyszących wraz z ustaleniem zasad umożliwiających bardziej skuteczne ich stosowanie na terytoriach Umawiających się Stron,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1
Definicje

1. W rozumieniu niniejszej umowy:

- a) „inwestycja” oznacza wszelkie mienie będące własnością lub pozostające pod kontrolą obywateli jednej Umawiającej się Strony i dopuszczone przez drugą Umawiającą się Stronę zgodnie z jej prawem i polityką w zakresie inwestycji stosowaną w danym czasie i obejmującą:
- (i) ruchomości i nieruchomości, w tym takie prawa, jak hipoteka, prawo zatrzymania i zastaw,
 - (ii) udziały, akcje, obligacje, należności i wszelkie inne formy udziału w spółce,
 - (iii) pożyczki lub inne roszczenia pieniężne, lub roszczenia do świadczeń mających wartość gospodarczą,
 - (iv) prawa własności intelektualnej i przemysłowej, w tym prawa autorskie, patenty, znaki towarowe, znaki handlowe, wzory przemysłowe, tajemnice handlowe, know-how i goodwill, oraz
 - (v) koncesje gospodarcze i wszelkie inne prawa wymagane do prowadzenia działalności gospodarczej i posiadające wartość gospodarczą, uzyskane z mocy prawa lub kontraktu, w tym prawa do prowadzenia działalności w rolnictwie, leśnictwie, rybołówstwie i hodowli zwierzęcej, prawa prowadzenia poszukiwań, wydobywania lub wykorzystywania zasobów naturalnych i do wytwarzania, użytkowania i sprzedaży produktów;
- b) „działalność związana z inwestycjami”, zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, która dopuściła inwestycje, obejmuje organizację, kontrolę, eksploatację, utrzymywanie i dysponowanie spółkami, oddziałami, agencjami, biurami, wytwórniami i innymi urządzeniami w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej; sporządzanie, realizację i egzekwowanie kontraktów, nabywanie, używanie, ochronę i dysponowanie wszelkim majątkiem, w tym prawami własności przemysłowej i intelektualnej; zaciąganie pożyczek, zakup i wypuszczanie akcji kapitałowych oraz zakup i sprzedaż walut obcych;
- c) „przychód” oznacza kwoty pochodzące z inwestycji lub działalności z nią związanej, w tym zyski, dywidendy, odsetki, dochody z kapitału, należności licencyjne, opłaty z tytułu zarządzania lub pomocy technicznej, płatności w naturze i wszelki inny zgodny z prawem dochód;
- d) „obywatel Umawiającej się Strony” oznacza spółkę lub osobę fizyczną, która jest obywatelem lub posiada stałą siedzibę na terytorium Umawiającej się Strony zgodnie z jej prawem;
- e) „spółka” oznacza jakąkolwiek korporację, zrzeszenie, spółki jawne, zarząd powierniczy i inne prawnie uznane jednostki właściwie zarejestrowane, ustanowione, założone lub w inny sposób należycie zorganizowane:

recognising that pursuit of these objectives would be facilitated by a clear statement of principles relating to the protection of investments and associated activities, combined with rules designed to render more effective the application of these principles within the territories of the Contracting Parties,

have agreed as follows:

Article 1
Definitions

(1) For the purposes of this Agreement:

- (a) “investment” means every kind of asset, owned or controlled by nationals of one Contracting Party and admitted by the other Contracting Party subject to its law and investment policies applicable from time to time and includes:
- (i) tangible and intangible property, including rights such as mortgages, liens and other pledges,
 - (ii) shares, stocks, bonds and debentures and any other form of participation in a company,
 - (iii) a loan or other claim to money or a claim to performance having economic value,
 - (iv) intellectual and industrial property rights, including rights with respect to copyright, patents, trademarks, trade names, industrial designs, trade secrets, know-how and goodwill, and
 - (v) business concessions and any other rights required to conduct economic activity and having economic value conferred by law or under a contract, including rights to engage in agriculture, forestry, fisheries and animal husbandry, to search for, extract or exploit natural resources and to manufacture, use and sell products;
- (b) “activities associated with investments”, subject to the law of the Contracting Party which has admitted the investment, includes the organisation, control, operation, maintenance and disposition of companies, branches, agencies, offices, factories or other facilities for the conduct of business; the making, performance and enforcement of contracts; the acquisition, use, protection and disposition of property of all kinds including industrial and intellectual property rights; and the borrowing of funds, the purchase and issuance of equity shares, and the purchase and sale of foreign exchange;
- (c) “return” means an amount derived from or associated with an investment, including profits, dividends, interest, capital gains, royalty payments, management or technical assistance fees, payments in kind and all other lawful income;
- (d) “national” of a Contracting Party means a company or a natural person who is a citizen or a permanent resident of a Contracting Party under its law;
- (e) “company” means any corporation, association, partnership, trust or other legally recognised entity that is duly incorporated, constituted, set up, or otherwise duly organised:

- (i) zgodnie z prawem Umawiających się Stron lub
- (ii) zgodnie z prawem państwa trzeciego i jest własnością lub znajduje się pod kontrolą sprawowaną przez jednostkę wymienioną w ustępie 1 lit. e) pkt (i) niniejszego artykułu, lub jest własnością albo pozostaje pod kontrolą osoby fizycznej, która jest obywatelem Umawiającej się Strony zgodnie z jej prawem;

bez względu na to, czy dana jednostka jest zorganizowana w celach osiągnięcia zarobków pieniężnych, czy stanowi własność prywatną lub inną lub czy jest zorganizowana na zasadach odpowiedzialności ograniczonej lub nieograniczonej;

- f) „waluta wolnowymienialna” oznacza walutę wymieniającą, uznaną za taką przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy, lub jakąkolwiek walutę, która jest powszechnie przedmiotem transakcji na międzynarodowych rynkach walutowych;
- g) „prawo” oznacza również zarządzenia;
- h) „terytorium” w odniesieniu do Umawiającej się Strony obejmuje morze terytorialne, strefę morską lub szelf kontynentalny, na których Umawiająca się Strona sprawuje jej suwerenność, suwerenne prawa lub jurysdykcję zgodnie z prawem międzynarodowym.

2. W rozumieniu ustępu 1 lit. a) niniejszego artykułu zainwestowane dochody są traktowane jako inwestycje i jakkolwiek zmiana formy, w której aktywa są zainwestowane lub reinwestowane, nie zmieniają ich charakteru jako inwestycji.

3. W rozumieniu niniejszej umowy osoba fizyczna lub spółka uważana jest jako sprawująca kontrolę spółki lub inwestycji, jeżeli osoba lub spółka posiada istotny udział i zdolność wywierania decydującego wpływu na spółkę lub inwestycję. Wszelkie wątpliwości wynikające z niniejszej umowy i dotyczące kontroli nad spółką lub inwestycją, będą rozstrzygane ku zadowoleniu Umawiających się Stron w drodze konsultacji.

Artykuł 2

Zakres stosowania umowy

1. Niniejszą umowę stosuje się do inwestycji dokonanych po 1 stycznia 1972 r.

2. Jeżeli spółka Umawiającej się Strony jest własnością lub jest kontrolowana przez obywatela lub spółkę jakiegokolwiek państwa trzeciego, Umawiające się Strony mogą zdecydować wspólnie w drodze konsultacji, aby nie rozszerzać na taką spółkę praw i korzyści wynikających z niniejszej umowy.

3. Spółka należycie zorganizowana zgodnie z prawem Umawiającej się Strony nie będzie traktowana jako posiadająca status obywatelstwa drugiej Umawiającej się Strony, lecz wszelkie inwestycje w danej spółce dokonywane przez obywateli tej drugiej Umawiającej się Strony będą chronione niniejszą umową.

4. Umowa niniejsza nie ma zastosowania do spółki zorganizowanej zgodnie z prawem państwa trzeciego w rozumieniu ustępu 1 lit. e) pkt (ii) artykułu 1, jeżeli w tej samej sprawie odwołano się już do postanowień umowy o ochronie inwestycji z tym państwem.

5. Umowa niniejsza nie ma zastosowania w odniesieniu do osoby posiadającej prawo stałego pobytu na obszarze Umawiającej się Strony, lecz nie będącej jej obywatelem, jeżeli:

- (i) under the law of a Contracting Party; or
- (ii) under the law of a third country and is owned or controlled by an entity described in paragraph (1) (e) (i) of this Article or by a natural person who is a national of a Contracting Party under its law;

regardless of whether or not the entity is organised for pecuniary gain, privately or otherwise owned, or organised with limited or unlimited liability;

- (f) “freely convertible currency” means a convertible currency as classified by the International Monetary Fund or any currency that is widely traded in international foreign exchange markets;
- (g) “law” includes regulations;
- (h) “territory” in relation to a Contracting Party includes the territorial sea, maritime zone or continental shelf where that Contracting Party exercises its sovereignty, sovereign rights or jurisdiction in accordance with international law.

(2) For the purposes of paragraph (1) (a) of this Article, returns that are invested shall be treated as investments and any alteration to the form in which assets are invested or reinvested shall not affect their character as investments.

(3) For the purposes of this Agreement, a natural person or company shall be regarded as controlling a company or an investment if the person or company has a substantial interest in and the ability to exercise decisive influence over the company or investment. Any question arising out of this Agreement concerning the control of a company or an investment shall be resolved to the satisfaction of the Contracting Parties by consultation.

Article 2

Application of Agreement

(1) This Agreement shall apply to investments made after 1 January 1972.

(2) Where a company of a Contracting Party is owned or controlled by a citizen or a company of any third country, the Contracting Parties may decide jointly in consultation not to extend the rights and benefits of this Agreement to such company.

(3) A company duly organised under the law of a Contracting Party shall not be treated as a national of the other Contracting Party, but any investments in that company by nationals of that other Contracting Party shall be protected by this Agreement.

(4) This Agreement shall not apply to a company organised law of a third country within the meaning of paragraph (1) (e) (ii) of Article 1 where the provisions of an investment protection agreement with that country have already been invoked in respect of the same matter.

(5) This Agreement shall not apply to a person who is a permanent resident but not a citizen of a Contracting Party where:

- a) w tej samej sprawie powołano się już na postanowienia umowy o ochronie inwestycji między drugą Umawiającą się Stroną a państwem, którego dana osoba jest obywatelem, lub
- b) dana osoba jest obywatelem drugiej Umawiającej się Strony.

- (a) the provisions of an investment protection agreement between the other Contracting Party and the country of which the person is a citizen have already been invoked in respect of the same matter; or
- (b) the person is a citizen of the other Contracting Party.

Artykuł 3

Popieranie i ochrona inwestycji

1. Każda Umawiająca się Strona będzie zachęcać i popierać na swoim terytorium inwestycje dokonywane przez obywateli drugiej Umawiającej się Strony i będzie dopuszczać inwestycje zgodnie z jej prawem i stosowaną w danym czasie polityką inwestycyjną.

2. Każda Umawiająca się Strona zapewni na własnym terytorium uczciwe i sprawiedliwe traktowanie inwestycji i działalności związanej z inwestycjami.

3. Umawiająca się Strona udzieli na swoim terytorium, zgodnie z jej prawem, ochrony i bezpieczeństwa inwestycjom i działalności związanej z inwestycjami i nie będzie naruszać praw do zarządzania, utrzymywania, wykorzystywania, korzystania lub dysponowania inwestycjami.

4. Umowa niniejsza nie stanowi przeszkody wobec obywateli jednej Umawiającej się Strony w korzystaniu z przepisów jakiegokolwiek prawa lub polityki drugiej Umawiającej się Strony, które są korzystniejsze niż postanowienia niniejszej umowy.

Artykuł 4

Klauzula najwyższego uprzywilejowania

Umawiająca się Strona będzie zawsze traktować inwestycje i działalność związaną z inwestycjami na własnym terytorium, w tym odszkodowania zgodnie z artykułem 7 i transfery zgodnie z artykułem 9, na zasadzie nie mniej korzystnej niż inwestycje i działalność związaną z inwestycjami obywateli jakiegokolwiek państwa trzeciego, z zastrzeżeniem, że Umawiająca się Strona nie będzie zobowiązana do objęcia inwestycji i działalności związanej z inwestycjami traktowaniem, preferencjami lub przywilejami wynikającymi z:

- a) jakiegokolwiek unii celnej, unii gospodarczej, obszaru wolnego handlu lub umowy o regionalnej integracji gospodarczej, do której należy Umawiająca się Strona, lub
- b) postanowień umowy z państwem trzecim o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Artykuł 5

Wjazd i pobyt personelu

1. Umawiająca się Strona zezwoli, zgodnie z jej ustawodawstwem i polityką stosowaną w danym czasie w zakresie wjazdu i pobytu cudzoziemców, osobom fizycznym będącym obywatelami drugiej Umawiającej się Strony i personelowi zatrudnionemu przez spółki tej drugiej Umawiającej się Strony na wjazd i przebywanie na jej terytorium w celu zajmowania się działalnością związaną z inwestycjami.

2. Umawiająca się Strona zezwoli, zgodnie z jej prawem i polityką stosowaną w danym czasie, obywatelom drugiej Umawiającej się Strony, którzy dokonali inwestycji na teryto-

Article 3

Promotion and protection of investments

(1) Each Contracting Party shall encourage and promote investments in its territory by nationals of the other Contracting Party and shall, in accordance with its laws and investment policies applicable from time to time, admit investments.

(2) A Contracting Party shall ensure fair and equitable treatment in its own territory to investments and activities associated with investments.

(3) A Contracting Party shall, subject to its laws, accord within its territory protection and security to investments and activities associated with investments and shall not impair the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments.

(4) This Agreement shall not prevent a national of one Contracting Party from taking advantage of the provisions of any law or policy of the other Contracting Party which are more favourable than the provisions of this Agreement.

Article 4

Most favoured nation provisions

A Contracting Party shall at all times treat investments and activities associated with investments in its own territory, including compensation under Article 7 and transfers under Article 9, on a basis no less favourable than that accorded to investments and activities associated with investments of nationals of any third country, provided that a Contracting Party shall not be obliged to extend to investments and activities associated with investments any treatment, preference or privilege resulting from:

- (a) any customs union, economic union, free trade area or regional economic integration agreement to which the Contracting Party belongs; or
- (b) the provisions of a double taxation agreement with a third country.

Article 5

Entry and sojourn of personnel

(1) A Contracting Party shall, subject to its laws and policies applicable from time to time relating to the entry and sojourn of non-citizens, permit natural persons who are nationals of the other Contracting Party and personnel employed by companies of that other Contracting Party to enter and remain in its territory for the purpose of engaging in activities associated with investments.

(2) A Contracting Party shall, subject to its laws and policies applicable from time to time, permit nationals of the other Contracting Party who have made investments in the

rium pierwszej Umawiającej się Strony, na zatrudnienie według własnego uznania na jej terytorium kluczowego personelu technicznego i zarządzającego bez względu na posiadane obywatelstwo.

Artykuł 6

Dostępność prawa

Każda Umawiająca się Strona w celu działania na rzecz rozumienia jej prawa i polityki, które dotyczą lub mają wpływ na inwestycje dokonywane na jej terytorium przez obywateli drugiej Umawiającej się Strony, będzie takie prawa i praktyki upowszechniać i czynić je łatwo dostępnymi.

Artykuł 7

Wywłaszczenie i nacjonalizacja

1. Żadna Umawiająca się Strona nie znacjonalizuje, nie wywłaszcza ani nie podda środkom wywołującym skutki równoznaczne z nacjonalizacją lub wywłaszczeniem (zwanymi dalej „wywłaszczenie”) inwestycji dokonanych przez obywateli drugiej Umawiającej się Strony, chyba że z zachowaniem następujących warunków:

- a) wywłaszczenie następuje w interesie publicznym związanym z wewnętrznymi potrzebami tej Umawiającej się Strony i zgodnie z procedurą prawną,
- b) wywłaszczenie nie ma charakteru dyskryminacyjnego i
- c) wywłaszczeniu towarzyszy wypłata niezwłocznego, odpowiedniego i rzeczywistego odszkodowania.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, będzie obliczone w oparciu o wartość rynkową inwestycji bezpośrednio przed wywłaszczeniem lub gdy zagrożenie wywłaszczeniem stało się publicznie znane. Jeżeli wartość rynkowa jest trudna do ustalenia, odszkodowanie będzie ustalone zgodnie z powszechnie uznanymi zasadami wyceny i na sprawiedliwych zasadach, biorąc pod uwagę zainwestowany kapitał, amortyzację, kapitał transferowany za granicę, wartość odtworzenia, wahania kursów walutowych i inne istotne okoliczności.

3. Odszkodowanie będzie wypłacane bez zbędnej zwłoki i będzie obejmować odsetki ustalone na racjonalnym poziomie handlowym, takim jak LIBOR, plus właściwa marża, i będzie swobodnie transferowane między terytoriami Umawiających się Stron. Odszkodowanie będzie płatne w walucie, w której inwestycja została pierwotnie dokonana, lub na wniosek obywatela w swobodnie wymiennej walucie.

Artykuł 8

Odszkodowanie za straty

1. Jeżeli Umawiająca się Strona zastosuje jakiegokolwiek środki prowadzące do strat w inwestycjach i działalności związanej z inwestycjami na jej terytorium, poniesionych przez obywateli lub spółki jakiegokolwiek innego państwa w wyniku wojny lub innego konfliktu zbrojnego, rewolucji, stanu wyjątkowego, rewolty, powstania, zamieszek lub innych podobnych zdarzeń, traktowanie przyznane obywatelom drugiej Umawiającej się Strony w odniesieniu do odtworzenia, odszkodowania, rekompensaty lub innego uregulowania będzie nie mniej korzystne niż to, które pierwsza Umawiająca się Strona przyznaje obywatelom lub spółkom jakiegokolwiek państwa trzeciego.

territory of the first Contracting Party to employ within its territory key technical and managerial personnel of their choice regardless of citizenship.

Article 6

Transparency of laws

Each Contracting Party shall, with a view to promoting the understanding of its laws and policies that pertain to or affect investments in its territory by nationals of the other Contracting Party, make such laws and policies public and readily accessible.

Article 7

Expropriation and nationalisation

(1) Neither Contracting Party shall nationalise, expropriate or subject to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as “expropriation”) the investments of nationals of the other Contracting Party, unless the following conditions are complied with:

- (a) the expropriation is for a public purpose related to the internal needs of that Contracting Party and under due process of law;
- (b) the expropriation is non-discriminatory; and
- (c) the expropriation is accompanied by the payment of prompt, adequate and effective compensation.

(2) The compensation referred to in paragraph (1) of this Article shall be computed on the basis of the market value of the investment immediately before the expropriation or impending expropriation became public knowledge. Where that value cannot be readily ascertained, the compensation shall be determined in accordance with generally recognised principles of valuation and equitable principles taking into account the capital invested, depreciation, capital already repatriated, replacement value, currency exchange rate movements and other relevant factors.

(3) The compensation shall be paid without undue delay, shall include interest at a commercially reasonable rate, such as the London Interbank Offered Rate plus an appropriate margin, and shall be freely transferable between the territories of the Contracting Parties. The compensation shall be payable either in the currency in which the investment was originally made or, if requested by the national, in a freely convertible currency.

Article 8

Compensation for losses

(1) When a Contracting Party adopts any measures relating to losses in respect of investments and activities associated with investments in its territory by citizens or companies of any other country owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection, riot or other similar events, the treatment accorded to nationals of the other Contracting Party, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, shall be no less favourable than that which the first Contracting Party accords to citizens or companies of any third country.

2. Odtworzenie, odszkodowanie, rekompensata lub inne uregulowanie odpowiednio dokonane zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu będzie swobodnie transferowane między terytoriami Umawiających się Stron i będzie płatne w swobodnie wymiennej walucie.

Artykuł 9
Transfery

1. Umawiająca się Strona zezwoli, zgodnie i w granicach dozwolonych przez jej prawo i stosowaną w danym czasie polityką, aby wszystkie fundusze obywatela drugiej Umawiającej się Strony odnoszące się do inwestycji i działalności związanej z inwestycją na jej terytorium oraz zarobki zatrudnionego z zagranicy personelu w związku z inwestycją były, na żądanie, swobodnie transferowane bez nadmiernej zwłoki. Takie fundusze obejmują:

- a) kapitał pierwotny oraz wszelki dodatkowy kapitał wykorzystany do utrzymania lub rozszerzenia inwestycji,
- b) przychody,
- c) honoraria, w tym płatności z tytułu praw własności intelektualnej i przemysłowej,
- d) wpływy z tytułu całkowitej lub częściowej sprzedaży, pozbawienia lub likwidacji inwestycji,
- e) płatności z tytułu umowy pożyczki,
- f) dochody z majątku.

2. Transfery za granicę takich funduszy i zarobków personelu będą dozwolone w wolnowymienialnych walutach i będą dokonane po kursie dnia transferu zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, która dopuściła inwestycję.

3. Umawiająca się Strona może chronić prawa wierzycieli lub zapewnić wykonanie orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym poprzez sprawiedliwe, niedyskryminacyjne i w dobrej wierze stosowanie jej prawa.

Artykuł 10
Zobowiązania wobec inwestorów

Umawiająca się Strona podejmie zgodnie z jej prawem wszystkie możliwe działania dla zapewnienia, aby pisemne zobowiązania właściwych władz wobec obywatela drugiej Umawiającej się Strony w odniesieniu do inwestycji były przestrzegane.

Artykuł 11
Konsultacje między Umawiającymi się Stronami

Umawiające się Strony będą konsultować się na żądanie którejkolwiek z nich w sprawach dotyczących interpretacji i stosowania niniejszej umowy.

Artykuł 12
Rozstrzygnięcie sporów między Umawiającymi się Stronami

1. Umawiające się Strony będą dążyły do rozwiązywania wszelkich powstających sporów między nimi, związanych z niniejszą umową, w drodze niezwłocznych i przyjaznych konsultacji i negocjacji.

(2) Restitution, indemnification, compensation or other settlement made pursuant to paragraph (1) of this Article shall, where appropriate, be freely transferable between the territories of the Contracting Parties and shall be payable in a freely convertible currency.

Article 9
Transfers

(1) A Contracting Party shall, subject to and to the extent permitted by its laws and policies applicable from time to time, when requested, permit all funds of a national of the other Contracting Party related to an investment and activities associated with an investment in its territory, and earnings of personnel engaged from abroad in connection with an investment, to be transferred freely and without unreasonable delay. Such funds include the following:

- (a) the initial capital plus any additional capital used to maintain or expand the investment;
- (b) returns;
- (c) fees, including payments in connection with intellectual and industrial property rights;
- (d) receipts from the whole or partial sale, divestment or liquidation of the investment;
- (e) payments made pursuant to a loan agreement; and
- (f) capital gains.

(2) The transfers abroad of such funds and the earnings of personnel shall be permitted in freely convertible currency and shall be made at the exchange rate applying on the date of transfer in accordance with the law of the Contracting Party which has admitted the investment.

(3) A Contracting Party may protect the rights of creditors, or ensure the satisfaction of judgments in adjudicatory proceedings, through the equitable, non-discriminatory and good faith application of its law.

Article 10
Undertakings given to investors

A Contracting Party shall, subject to its law, do all in its power to ensure that a written undertaking given by a competent authority to a national of the other Contracting Party with regard to an investment is respected.

Article 11
Consultations between Contracting Parties

The Contracting Parties shall consult at the request of either of them on matters concerning the interpretation or application of this Agreement.

Article 12
Settlement of disputes between Contracting Parties

(1) The Contracting Parties shall endeavour to resolve any dispute between them connected with this Agreement by prompt and friendly consultations and negotiations.

2. Jeżeli spór nie zostanie rozstrzygnięty w ten sposób w ciągu sześciu miesięcy od momentu, gdy jedna Umawiająca się Strona wystąpi z pisemnym wnioskiem o takie konsultacje lub negocjacje, zostanie on przedłożony na wniosek jednej ze Stron trybunałowi arbitrażowemu utworzonemu zgodnie z postanowieniami zawartymi w załączniku A do niniejszej umowy lub, w drodze porozumienia, innemu trybunałowi międzynarodowemu.

Artykuł 13

Rozstrzygnięcie sporów między Umawiającą się Stroną a obywatelem drugiej Umawiającej się Strony

1. W przypadku sporu między Umawiającą się Stroną a obywatelem drugiej Umawiającej się Strony odnośnie do inwestycji lub działalności związanej z inwestycją, strony sporu będą przede wszystkim dążyć do rozwiązania sporu w drodze konsultacji i negocjacji.

2. Jeżeli dany spór nie może zostać rozstrzygnięty w drodze konsultacji i negocjacji, którakolwiek ze stron sporu może, zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, która dopuściła inwestycję, wszcząć postępowanie przed właściwymi organami sądowymi lub administracyjnymi tej Umawiającej się Strony.

3. Jeżeli spór powstaje w związku z artykułem 7 niniejszej umowy, którakolwiek ze stron sporu, bez względu na to, czy środki postępowania wewnętrznego przewidziane w ustępie 2 niniejszego artykułu zostały już podjęte lub wyczerpane, może podjąć następujące działanie:

- a) jeżeli obie Umawiające się Strony są w danym czasie stroną Konwencji z 1965 r. o rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych między państwami a obywatelami innych państw (zwaną „Konwencją”), może przedłożyć spór Międzynarodowemu Centrum Rozstrzygnięcia Sporów Inwestycyjnych (zwanemu „Centrum”) w celu pojednania lub arbitrażu zgodnie z artykułami 28 lub 36 Konwencji. Jeżeli to działanie będzie podjęte przez obywatela jednej Umawiającej się Strony, druga Umawiająca się Strona wyrazi pisemną zgodę na przedłożenie sporu do Centrum w ciągu trzydziestu dni od dnia otrzymania takiego żądania od obywatela pierwszej Umawiającej się Strony,
- b) jeżeli obie Umawiające się Strony nie są stronami Konwencji w danym czasie, przekażą one spór trybunałowi arbitrażowemu utworzonemu zgodnie z postanowieniami zawartymi w załączniku B do niniejszej umowy.

4. Jeżeli powstaje spór inny niż w związku z artykułem 7 umowy, działanie zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu może być podjęte, gdy dostępne środki postępowania wewnętrznego, zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu, zostały wyczerpane. Jeżeli działanie zgodnie z niniejszym ustępem jest podjęte przez obywatela jednej Umawiającej się Strony, druga Umawiająca się Strona udzieli pisemnej zgody na przedłożenie sporu do Centrum w ciągu trzydziestu dni od otrzymania takiego wniosku od obywatela spółki.

5. W przypadku przekazania sporu do Centrum zgodnie z postanowieniami ustępów 3 lub 4 niniejszego artykułu:

- a) jeżeli strony sporu nie mogą uzgodnić między sobą wyboru postępowania pojednawczego lub arbitrażu, obywatel, którego sprawa dotyczy, ma prawo dokonania wyboru,

(2) If a dispute is not resolved by such means within six (6) months of one Contracting Party seeking in writing such consultations or negotiations, it shall be submitted at the request of either Contracting Party to an Arbitral Tribunal established in accordance with the provisions of Annex A of this Agreement or, by agreement, to any other international tribunal.

Article 13

Settlement of disputes between a Contracting Party and a national of the other Contracting Party

(1) In the event of a dispute between a Contracting Party and a national of the other Contracting Party relating to an investment or an activity associated with an investment, the parties to the dispute shall initially seek to resolve the dispute by consultations and negotiations.

(2) If the dispute in question cannot be resolved through consultations and negotiations either party to the dispute may, in accordance with the law of the Contracting Party which has admitted the investment, initiate proceedings before that Contracting Party's competent judicial or administrative bodies.

(3) Where the dispute arises under Article 7 of this Agreement, either party to the dispute may take the following action irrespective of whether any local remedies available pursuant to action under paragraph (2) of this Article have already been pursued or exhausted:

- (a) if both Contracting Parties are at that time party to the 1965 Convention on the Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States ("the Convention"), refer the dispute to the International Centre for the Settlement of Investment Disputes ("the Centre") for conciliation or arbitration pursuant to Articles 28 or 36 of the Convention. Where this action is taken by a national of one Contracting Party, the other Contracting Party shall consent in writing to the submission of the dispute to the Centre within 30 days of receiving such a request from the national of the first Contracting Party;
- (b) if both Contracting Parties are not at that time party to the Convention, refer the dispute to an Arbitral Tribunal constituted in accordance with Annex B of this Agreement.

(4) Where the dispute arises otherwise than under Article 7 of this Agreement, action pursuant to paragraph (3) of this Article may be taken where local remedies available pursuant to paragraph (2) of this Article have been exhausted. Where action in accordance with this paragraph is taken by a national of one Contracting Party the other Contracting Party shall consent in writing to the submission of the dispute to the Centre within 30 days of receiving such a request from the national.

(5) Where a dispute is referred to the Centre in accordance with paragraph (3) or paragraph (4) of this Article:

- (a) if the parties to the dispute cannot agree whether conciliation or arbitration is the more appropriate procedure, the national affected shall have the right to choose;

b) jeżeli spółka utworzona lub zarejestrowana zgodnie z prawem obowiązującym na terytorium jednej Umawiającej się Strony, w której przed powstaniem sporu większość udziałów jest własnością obywateli drugiej Umawiającej się Strony, będzie traktowana zgodnie z artykułem 25 ustęp 2 lit. b) Konwencji jako spółka drugiej Umawiającej się Strony.

6. Jeżeli podjęte zostanie działanie, o którym mowa w ustępach 2, 3 lub 4 niniejszego artykułu, żadna Umawiająca się Strona nie będzie prowadzić sporu w drodze dyplomatycznej, chyba że:

- a) właściwy organ sądowy lub administracyjny, Sekretarz Generalny Centrum, organ arbitrażowy lub trybunał albo komisja pojednawcza, zależnie od przypadku, orzekła, iż w odniesieniu do danego sporu nie ma kompetencji, lub
- b) druga Umawiająca się Strona nie dotrzymała lub nie zastosowała się do orzeczenia, wyroku, polecenia lub innej decyzji wydanej przez właściwy organ w danej sprawie.

7. W każdym postępowaniu spornym dotyczącym inwestycji lub działalności związanej z inwestycją Umawiająca się Strona nie będzie powoływać się, w celu obrony, na żądanie zwrotne, prawo do rekompensaty lub w innym celu na to, że dany obywatel otrzymał lub otrzyma, zgodnie z umową ubezpieczenia lub gwarancji, odszkodowanie lub inną rekompensatę z tytułu całkowitej lub częściowej jakiegokolwiek reklamowanej straty. Jednakże obywatelowi Umawiającej się Strony nie będzie przysługiwało odszkodowanie większe niż wartość inwestycji będącej przedmiotem sporu, określona zgodnie z postanowieniem ustępu 2 artykułu 7, biorąc pod uwagę wszystkie źródła odszkodowania w granicach terytorium Umawiającej się Strony, które zobowiązane są do zapłacenia rekompensaty.

Artykuł 14

Rozstrzygnięcie sporów między obywatelami Umawiających się Stron

Umawiająca się Strona zgodnie z jej prawem:

- a) zapewni obywatelom drugiej Umawiającej się Strony, którzy dokonali inwestycji na jej terytorium, i zatrudnionemu przez nich personelowi, w ramach działalności związanej z inwestycjami, pełny dostęp do jej właściwych organów sądowych lub administracyjnych w celu wykorzystania środków dochodzenia roszczeń i poszanowania praw w odniesieniu do sporów z jej własnymi obywatelami,
- b) zezwoli swoim obywatelom na wybór według ich własnego uznania sposobów rozstrzygnięcia sporów z obywatelami drugiej Umawiającej się Strony w odniesieniu do inwestycji i działalności związanej z inwestycjami, w tym na prowadzenie postępowania arbitrażowego w państwie trzecim, i
- c) zapewni uznanie i wykonanie wszelkich wydanych orzeczeń i wyroków.

Artykuł 15

Subrogacja

1. Jeżeli Umawiająca się Strona lub agencja Umawiającej się Strony dokona płatności na rzecz obywatela tej Umawiającej się Strony na mocy gwarancji, umowy ubez-

(b) a company which is constituted or incorporated under the law in force in the territory of one Contracting Party and in which before the dispute arises the majority of the shares are owned by nationals of the other Contracting Party shall, in accordance with Article 25 (2) (b) of the Convention, be treated as a company of the other Contracting Party.

(6) Once an action referred to in paragraph (2), paragraph (3) or paragraph (4) of this Article has been taken, neither Contracting Party shall pursue the dispute through diplomatic channels unless:

- (a) the relevant judicial or administrative body, the Secretary-General of the Centre, the arbitral authority or tribunal or the conciliation commission, as the case may be, has decided that it has no jurisdiction in relation to the dispute in question; or
- (b) the other Contracting Party has failed to abide by or comply with any judgment, award, order or other determination made by the body in question.

(7) In any proceeding involving a dispute relating to an investment or an activity associated with an investment, a Contracting Party shall not assert, as a defence, counter-claim, right of set-off or otherwise, that the national concerned has received or will receive, pursuant to an insurance or guarantee contract, indemnification or other compensation for all or part of any alleged loss. Nevertheless, a national of a Contracting Party involved in such a dispute shall not be entitled to compensation for more than the value, as determined in accordance with paragraph (2) of Article 7, of the investment which is the subject of the dispute, taking into account all sources of compensation within the territory of the Contracting Party liable to pay compensation.

Article 14

Settlement of disputes between nationals of the Contracting Parties

A Contracting Party shall in accordance with its laws:

- (a) provide nationals or the other Contracting Party who have made investments within its territory and personnel employed by them for activities associated with investments full access to its competent judicial or administrative bodies in order to afford means of asserting claims and enforcing rights in respect of disputes with its own nationals;
- (b) permit its nationals to select means of their choice to settle disputes relating to investments and activities associated with investments with the nationals of the other Contracting Party, including arbitration conducted in a third country; and
- (c) provide for the recognition and enforcement of any resulting judgments or awards.

Article 15

Subrogation

(1) If a Contracting Party or an agency of a Contracting Party makes a payment to a national of that Contracting Party under a guarantee, contract of insurance or other form of

pieczenia lub innej formy odszkodowania, przyznanej w związku z inwestycją, druga Umawiająca się Strona uzna przeniesienie wszelkiego prawa lub tytułu w odniesieniu do danej inwestycji. Prawo przeniesione lub roszczenie nie będzie większe niż prawo pierwotne lub roszczenie danego obywatela.

2. Jeżeli Umawiająca się Strona dokonała płatności na rzecz swojego obywatela i przejęła jego prawa i roszczenia, obywatel ten nie będzie bez upoważnienia do działania w imieniu Umawiającej się Strony, która dokonała płatności, dochodzić tych praw i roszczeń przeciwko drugiej Umawiającej się Stronie.

Artykuł 16

Wejście w życie, czas obowiązywania i wygaśnięcie

1. Umowa niniejsza wejdzie w życie po trzydziestu dniach od dnia, w którym Umawiające się Strony notyfikują sobie wzajemnie, że ich konstytucyjne wymogi dotyczące wejścia w życie niniejszej umowy zostały spełnione. Po zostaniu ona w mocy przez piętnaście lat, a następnie podlega przedłużeniu na czas nieokreślony, chyba że wygaśnie zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu.

2. Każda Umawiająca się Strona może wypowiedzieć niniejszą umowę w każdym czasie po upływie piętnastu lat w drodze pisemnej notyfikacji przekazanej drugiej Umawiającej się Stronie z rocznym wypowiedzeniem.

3. Mimo wygaśnięcia niniejszej umowy zgodnie z ustępem 2 niniejszego artykułu, umowa pozostaje w mocy na dalszy okres piętnastu lat od daty jej wygaśnięcia w odniesieniu do inwestycji dokonanych lub nabytych przed datą wygaśnięcia niniejszej umowy.

Na dowód czego niżej podpisani i należycie upoważnieni podpisali niniejszą umowę.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Canberze dnia 7 maja 1991 r. w języku polskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej
Krzysztof Skubiszewski

W imieniu
Australii
Gareth Evans

Załącznik A

1. Trybunał arbitrażowy, o którym mowa w artykule 12, składa się z trzech osób mianowanych w sposób następujący:

- a) każda Umawiająca się Strona mianuje jednego arbitra;
- b) arbitrzy mianowani przez Umawiające się Strony dokonają, w drodze wzajemnego porozumienia w ciągu trzydziestu dni od dnia mianowania drugiego z nich, wyboru trzeciego arbitra, który będzie obywatelem państwa trzeciego utrzymującego stosunki dyplomatyczne z obu Umawiającymi się Stronami;
- c) Umawiające się Strony w ciągu trzydziestu dni od wyboru trzeciego arbitra zaaprobują wybór tego arbitra, który będzie działał jako przewodniczący trybunału.

2. Postępowanie arbitrażowe zostanie wszczęte w drodze zawiadomienia przesłanego drogą dyplomatyczną drugiej Umawiającej się Stronie przez Stronę wszczynającą takie

indemnity it has granted in respect of an investment, the other Contracting Party shall recognise the transfer of any right or title in respect of such investment. The subrogated right or claim shall not be greater than the original right or claim of the national.

(2) Where a Contracting Party has made a payment to its national and has taken over rights and claims of the national, that national shall not, unless authorised to act on behalf of the Contracting Party making the payment, pursue those rights and claims against the other Contracting Party.

Article 16

Entry into force, duration and termination

(1) This Agreement shall enter into force thirty days after the date on which the Contracting Parties shall have notified each other that their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. It shall remain in force for a period of fifteen years and thereafter shall remain in force indefinitely, unless terminated in accordance with paragraph (2) of this Article.

(2) Either Contracting Party may terminate this Agreement at any time after it has been in force for fifteen years by giving one year's written notice to the other Contracting Party.

(3) Notwithstanding termination of this Agreement pursuant to paragraph (2) of this Article, the Agreement shall continue to be effective for a further period of fifteen years from the date of its termination in respect of investments made or acquired before the date of termination of this Agreement.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised, have signed this Agreement.

Done in duplicate at Canberra on this seventh day of May, one thousand nine hundred and ninety-one, in the Polish and English languages, both texts being equally authentic.

For
the Republic of Poland
Krzysztof Skubiszewski

For
Australia
Gareth Evans

Annex A

(1) The Arbitral Tribunal referred to in Article 12 shall consist of three persons appointed as follows:

- (a) each Contracting Party shall appoint one arbitrator;
- (b) the arbitrators appointed by the Contracting Parties shall, within thirty days of the appointment of the second of them, by agreement, select a third arbitrator who shall be a national of a third country which has diplomatic relations with both Contracting Parties;
- (c) the Contracting Parties shall, within thirty days of the selection of the third arbitrator, approve the selection of that arbitrator who shall act as Chairman of the Tribunal.

(2) Arbitration proceedings shall be instituted upon notice being given through the diplomatic channel by the Contracting Party instituting such proceedings to the other

postępowanie. Takie zawiadomienie będzie zawierało w formie streszczonej uzasadnienie roszczenia, istotę żądanego zadośćuczynienia i nazwisko arbitra mianowanego przez Umawiającą się Stronę inicjującą takie postępowanie. W ciągu sześćdziesięciu dni po przekazaniu takiego zawiadomienia pozwana Umawiająca się Strona przekaże Umawiającej się Stronie, która wszczęła postępowanie, nazwisko arbitra mianowanego przez pozwaną Umawiającą się Stronę.

3. Jeżeli w terminie przewidzianym w ustępie 1 lit. c) i w ustępie 2 niniejszego załącznika nie dokonano wymaganej nominacji lub nie dokonano wymaganej aprobaty dokonanych nominacji, każda Umawiająca się Strona może zwrócić się do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o dokonanie wymaganej nominacji. Jeżeli Przewodniczący jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron lub z innej przyczyny nie może podjąć działania, o dokonanie nominacji będzie poproszony wiceprzewodniczący Trybunału. Jeżeli wiceprzewodniczący jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron lub innej przyczyny uniemożliwiają mu wypełnienie tej funkcji, należy zwrócić się o dokonanie nominacji do najstarszego rangą członka Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, który nie jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron.

4. W przypadku gdy jakkolwiek arbiter mianowany zgodnie z postanowieniami niniejszego załącznika zrezygnuje lub stanie się niezdolnym do pełnienia swej funkcji, jego następcą będzie mianowany w ten sam sposób, jak to jest postanowione w odniesieniu do pierwotnego arbitra i ów następcą będzie miał wszystkie uprawnienia i obowiązki arbitra pierwotnego.

5. Trybunał arbitrażowy zostanie zwołany w czasie i miejscu ustalonym przez przewodniczącego. Następnie trybunał arbitrażowy określi miejsce i czas swoich sesji.

6. Trybunał arbitrażowy będzie decydował o wszystkich sprawach odnoszących się do jego właściwości i zgodnie z jakimkolwiek porozumieniem między Umawiającymi się Stronami określi tryb swojego postępowania.

7. Przed podjęciem decyzji trybunał arbitrażowy w każdym dowolnym stadium postępowania może zaproponować Umawiającym się Stronom rozstrzygnięcie sporu w sposób polubowny. Trybunał arbitrażowy wydaje wyroki większością głosów, biorąc pod uwagę postanowienia niniejszej umowy, umowy międzynarodowe zawarte przez obie Umawiające się Strony i powszechnie uznane zasady prawa międzynarodowego.

8. Każda Umawiająca się Strona ponosi koszty mianowanego przez siebie arbitra. Koszt przewodniczącego trybunału i inne koszty związane z procesem arbitrażowym będą pokryte w równych częściach przez obie Umawiające się Strony. Trybunał arbitrażowy może jednak postanowić, że jedna z Umawiających się Stron poniesie koszty w wyższej proporcji.

9. Trybunał arbitrażowy wysłucha uccziwie obu Umawiających się Stron. Może wydać wyrok pod nieobecność Umawiającej się Strony. Każdy wyrok będzie sporządzony pisemnie i będzie zawierał jego prawne uzasadnienie. Podpisany duplikat będzie przekazany obu Umawiającym się Stronom.

10. Wyrok będzie ostateczny i wiążący obie Umawiające się Strony.

Contracting Party. Such notice shall contain a statement setting forth in summary form the grounds of the claim, the nature of the relief sought, and the name of the arbitrator appointed by the Contracting Party instituting such proceedings. Within sixty days after the giving of such notice the respondent Contracting Party shall notify the Contracting Party instituting proceedings of the name of the arbitrator appointed by the respondent Contracting Party.

(3) If, within the time limits provided for in paragraph (1) (c) and paragraph (2) of this Annex, the required appointment has not been made or the required approval has not been given, either Contracting Party may request the President of the International Court of Justice to make the necessary appointment. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise unable to act, the Vice-President shall be invited to make the appointment. If the Vice-President is a national of either Contracting Party or is unable to act, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the appointment.

(4) In case any arbitrator appointed as provided for in this Annex shall resign or become unable to act, a successor arbitrator shall be appointed in the same manner as prescribed for the appointment of the original arbitrator and the successor shall have all the powers and duties of the original arbitrator.

(5) The Arbitral Tribunal shall convene at such time and place as shall be fixed by the Chairman of the Tribunal. Thereafter, the Arbitral Tribunal shall determine where and when it shall sit.

(6) The Arbitral Tribunal shall decide all questions relating to its competence and shall, subject to any agreement between the Contracting Parties, determine its own procedure.

(7) Before the Arbitral Tribunal makes a decision, it may at any stage of the proceedings propose to the Contracting Parties that the dispute be settled amicably. The Arbitral Tribunal shall reach its award by majority vote taking into account the provisions of this Agreement, the international agreements both Contracting Parties have concluded and the generally recognised principles of international law.

(8) Each Contracting Party shall bear the costs of its appointed arbitrator. The cost of the Chairman of the Tribunal and other expenses associated with the conduct of the arbitration shall be borne in equal parts by both Contracting Parties. The Arbitral Tribunal may decide, however, that a higher proportion of costs shall be borne by one of the Contracting Parties.

(9) The Arbitral Tribunal shall afford to the Contracting Parties a fair hearing. It may render an award on the default of a Contracting Party. Any award shall be rendered in writing and shall state its legal basis. A signed counterpart of the award shall be transmitted to each Contracting Party.

(10) An award shall be final and binding on the Contracting Parties.

Załącznik B**Annex B**

1. Trybunał arbitrażowy, o którym mowa w ustępie 3 lit. b) artykułu 13, składa się z trzech osób mianowanych w sposób następujący:

- a) każda strona w sporze mianuje jednego arbitra,
- b) arbitrzy mianowani przez strony sporu, w ciągu trzydziestu dni od mianowania drugiego z nich, mianują w drodze porozumienia arbitra jako przewodniczącego trybunału, który jest obywatelem trzeciego kraju posiadającego stosunki dyplomatyczne z obu Umawiającymi się Stronami.

2. Postępowanie arbitrażowe wszczynają się w drodze pisemnego zawiadomienia zawierającego podstawy roszczenia, charakter żądanego zadośćuczynienia i nazwisko arbitra mianowanego przez stronę wszczynającą postępowanie.

3. Jeżeli strona sporu, która otrzyma pisemne zawiadomienie od drugiej strony o wszczęciu postępowania arbitrażowego i mianowaniu arbitra, nie zdoła mianować własnego arbitra w ciągu trzydziestu dni od otrzymania zawiadomienia drugiej strony lub jeżeli w ciągu sześćdziesięciu dni po wystosowaniu pisemnego zawiadomienia przez stronę wszczynającą postępowanie arbitrażowe nie osiągnięto porozumienia co do osoby przewodniczącego trybunału, każda strona może zwrócić się do Sekretarza Generalnego Międzynarodowego Centrum Rozstrzygania Sporów Inwestycyjnych o dokonanie koniecznych nominacji.

4. W przypadku gdy mianowany zgodnie z niniejszym załącznikiem arbitra rezygnuje ze swej funkcji lub stanie się niezdolnym do spełnienia swoich funkcji arbitra, jego następcą będzie mianowany w ten sam sposób, jak to jest postanowione w odniesieniu do pierwotnego arbitra. Następcą będzie posiadał wszystkie prawa i obowiązki jak arbitra pierwotny.

5. Trybunał arbitrażowy, z zastrzeżeniem postanowień jakiegokolwiek porozumienia między stronami w sporze, ustala swój tryb postępowania w odniesieniu do regulaminu postępowania zawartego w Konwencji.

6. Trybunał arbitrażowy rozstrzyga wszystkie kwestie dotyczące jego kompetencji.

7. Trybunał arbitrażowy przed podjęciem decyzji może w każdym stadium postępowania zaproponować stronom polubowne rozstrzygnięcie sporu. Trybunał arbitrażowy orzeka większością głosów, biorąc pod uwagę postanowienia niniejszej umowy, wszelkie porozumienia między stronami sporu i odnośne postanowienia prawa krajowego Umawiającej się Strony, która dopuściła inwestycję.

8. Orzeczenie jest ostateczne i wiążące i będzie wykonane na terytorium każdej z Umawiających się Stron zgodnie z jej prawem.

9. Każda strona sporu ponosi koszty własnego arbitra. Koszty przewodniczącego i inne koszty związane z prowadzeniem postępowania arbitrażowego będą pokryte w równych częściach przez strony. Trybunał arbitrażowy może jednak postanowić, że jedna ze stron poniesie koszty w wyższej proporcji.

(1) The Arbitral Tribunal referred to in paragraph (3) (b) of Article 13 shall consist of three persons appointed as follows:

- (a) each party to the dispute shall appoint one arbitrator;
- (b) the arbitrators appointed by the parties to the dispute shall, within thirty days of the appointment of the second of them, by agreement, select an arbitrator as Chairman of the Tribunal who shall be a national of a third country which has diplomatic relations with both Contracting Parties.

(2) Arbitration proceedings shall be instituted by written notice setting forth the grounds of the claim, the nature of the relief sought and the name of the arbitrator appointed by the party instituting such proceedings.

(3) If a party to the dispute, receiving notice in writing from the other party of the institution of arbitration proceedings and the appointment of an arbitrator, shall fail to appoint its arbitrator within thirty days of receiving notice from the other party, or if, within sixty days after a party has given notice in writing instituting the arbitration proceedings, agreement has not been reached on a Chairman of the Tribunal, either party to the dispute may request the Secretary-General of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes to make the necessary appointment.

(4) In case any arbitrator appointed as provided in this Annex shall resign or become unable to act, a successor arbitrator shall be appointed in the same manner as prescribed for the appointment of the original arbitrator and the successor shall have all the powers and duties of the original arbitrator.

(5) The Arbitral Tribunal shall, subject to the provisions of any agreement between the parties to the dispute, determine its procedure by reference to the rules of procedure contained in the Convention.

(6) The Arbitral Tribunal shall decide all questions relating to its competence.

(7) Before the Arbitral Tribunal makes a decision it may at any stage of the proceedings propose to the parties that the dispute be settled amicably. The Arbitral Tribunal shall reach its award by majority vote taking into account the provisions of this Agreement, any agreement between the parties to the dispute and the relevant domestic law of the Contracting Party which has admitted the investment.

(8) An award shall be final and binding and shall be enforced in the territory of each Contracting Party in accordance with its law.

(9) Each party to the dispute shall bear the costs of its appointed arbitrator. The cost of the Chairman of the Tribunal and other expenses associated with the conduct of the arbitration shall be borne equally by the parties. The Arbitral Tribunal may, however, decide that a higher proportion of the costs shall be borne by one of the parties.

- Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:
- została ona uznana za słuszną w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
 - jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
 - będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 21 listopada 1991 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*

L. S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*